

Dubinski padeži u ulozima dopuna i dodataka u CROVALLEX-u

Valencijski okvir CROVALLEX-a otvara mjesto dopunama i dodatcima. Dubinski padeži u ulozima dopune su: AGT (vršitelj radnje), PAT (trpitelj radnje), REC (primatelj), RESL (rezultat), ORIG (podrijetlo).

Dubinskih padeža u ulozima dodataka je 29, a to su: BEN-benefaktor/iskoristitelj, HER-nasljeđe, CONTR-suprotnost, DIR1-smjer: odakle, DIR2: kojim putem, DIR3: smjer-prema, LOC-mjesto, TFRWH-vrijeme: iz kojega vremena, THL-vrijeme: koliko dugo, THO-vrijeme: koliko često, TOWH-vrijeme: za kad, TSIN-vrijeme: od kad, TTILL-vrijeme: do kad, TWHEN-vrijeme: kad, MANN-način, EXT-mjera, ACMP-društvo, REG-odnos, INST-sredstvo, CPR-usporedba, COND-uvjet, CNCS-dopuštenje, RESTR-izuzimanje, COMPL-komplement, CAUS-uzrok, SUBS-zamjena, AIM-cilj, DIFF-razlika, OBST-prepreka.

I dopune i dodatci će biti detaljno opisani u ovom poglavlju.

1. AGT (Agent - vršitelj radnje)

Ovaj dubinski padež predstavlja prvu dopunu glagolu. Odnosi se na vršitelja radnje, nositelja obilježja, iskusitelja ili posjedovatelja. Iako se čini da je njegova primarna uloga sintaktička (prva dopuna glagola), ovaj funktor zapravo nosi i semantička obilježja dopune.

S obzirom na semantička obilježja, AGT funktor možemo naći u sljedećim ulogama:

1) vršitelj radnje – živo

Predsjednica Hrvatske narodne stranke liberalnih demokrata započela je pisati svoj blog.

2) vršitelj radnje - neživo

Taj film osvojio je nekoliko nagrada.

3) nositelj obilježja

Finska sauna je napravljena od drveta aljaske jele.

4) posjedovatelj

Susjed prodaje novi apartman u Novalji.

5) iskusitelj

Djevojka nije osjećala hladnoću snijega na bosim stopalima.

Osnovni površinski oblici ovog dubinskoga padeža su sljedeći:

1) imenica/zamjenica u nominativu, genitivu, dativu, instrumentalu (kod pasiva) ili zastarjeli oblik u vokativu

- Predsjednik** mu je dao mandat.
- Nema opasnosti.**
- Našim nogometašima** je baš dobro išlo.
- Konja jaši kraljeviću Marko.**
- Lokal se napunio izbjeglicama.**

Dubinski padež u nominativu ne mora nužno biti površinski ostvaren imenicom, nego može biti obuhvaćen i morfologijom glagola.

- Čitam knjigu.**

Također, dubinski padež se može javiti i uz *indeclinabiliu*, koja uz sebe veže genitiv.

- Desetak malih oporbenih političkih stranaka** istupilo je protiv donošenja spomenutoga zakona.

2) prijedložni izraz

- Odustalo se od najavljenoga rušenja vikendica na Dravi.**

3) infinitiv

- Umrijeti je čast.**

4) zavisna rečenica

- Kome se ne sviđa u Slavonskom Brodu, široko mu polje.**

Agent može biti izražen i prijedložnim izrazima s kvantifikacijskim značenjem:

oko/preko/po/na + indeclinabilia + genitiv

- Preko 50 000 ljudi** svih generacija pjevalo je i plesalo u čast Hajduka.
- Na tisuće ljudi** bježi pred tajfunom Mitag.
- Oko tisuću Čeha** je dosad kupilo nekretnine na hrvatskoj obali Jadrana.

2. PAT (patient - trpitelj radnje)

Dubinski padež PAT se najčešće javlja kao obvezna dopuna glagolu i definiran je primarno sintaktički, trpitelj je uvijek druga dopuna glagolu. Ipak, moguće je ovom padežu dodijeliti i značenjske osobine.

PAT padež se javlja uz konstrukcije koje označavaju objekt, i to:

a) objekt koji je stvoren, uništen, konzumiran ili koji mijenja svoja obilježja (mjesto, vlasnika ili stanje) utjecajem događaja kojega izriče glavni glagol.

- stvoreni objekt: *Majstori su montirali **ormar**.*
- konzumirani objekt: *Ivan je pojeo **kolač**. Popio sam **vode**.*
- pogođeni objekt: *Lovac je ranio **srnu**.*
- objekt koji je promijenio vlasnika: *Ivan je prodao **auto**.*

b) objekt koji je pogođen radnjom koju izriče glavni glagol (objekt koji zbog radnje trpi ili od radnje ima korist)

- Djeca beru **jabuke**.*
- Ivanu** se dogodila nesreća.*
- Ivan sliježe **ramenima**.*
- Student se **prema profesoru** odnosi s poštovanjem.*

c) objekt koji specificira događaj

- Marija pjeva **himnu**.*
- Ivan podučava **informatiku**.*

d) objekt koji je u čijem posjedu ili koji mijenja posjed u smislu da ga netko gubi ili dobiva u posjed

- Razdijelio je **imetak**.*
- Otac se odrekao **svoje livade**.*
- Mafija trguje **ljudskim organima**.*

e) objekt koji se odnosi na cilj događaja

- Konj je dostignuo **cilj utrke**.*
- Ostvario je **želju**.*
- Odustao je **od studija**.*
- Italija traga za **ukradenim portretom**.*
- On namjerava **bježati**.*

f) primatelj događaja

- Profesor **mu** je prijeto neuspjehom.*

g) posjedovatelj

- Auto pripada **mome ocu**.*

h) objekt koji se odnosi na individue koje imaju korist ili trpe zbog događaja

- Nemojte izlovljavati **morske konjice**.*

i) objekt koji se odnosi na entitet koji utječe na subjekt

- Ona se branila **od nasilnika**.*
- Maja se opire **svojoj lijenosti**.*
- Ivan se podredio **novim uvjetima**.*
- Zaprijetili su mu **zatvorom**.*
- Oslobodio se **treme**.*

j) objekt koji se odnosi na premješteni entitet

- Ivan je bacio **knjigu pod klupu**.*
- Marija raspolaže **dionicama**.*

k) objekt koji se odnosi na ono čime je subjekt okupiran

- Maja se bavi **prislušivanjem svojih susjeda**.*
- Vesele se **čestitkama**.*
- Oni zaboravljaju **na glad**.*
- Njen diplomski rad me zapanjio **kvalitetom**.*

l) tema knjige, priče, filma, razgovora ili objekt koji predstavlja ono čime je subjekt okupiran

- Zagrebačka policija bavi se **plakatom Queer festivala**.*
- Ne razumijem se **u medicinu**.*
- Profesor je pričao **o Napoleonovom napadu**.*

m) objekt koji izriče u odnosu na što se događaj ocjenjuje

- Ona sličí **svom djedu**.*

n) objekt na kojega je usmjeren događaj

- *Ivan je tražio **novine***
- *Marija je promatrala **izlazak sunca***

PAT se najčešće javlja u obliku imenice u akuzativu, genitivu, dativu, instrumentalu ili nominativu (kod pasiva):

- *Ivan jede **jabuku**.*
- *Susjedov vol se napasao **mlade zelene djeteline**.*
- *On vlada **državom**.*
- *Vesele se **čestitkama**.*
- ***Pacijentica** je jučer bila triput posjećena.*

PAT se javlja i kao prijedložni izraz:

- *Duje uživa u **plivanju**.*
- *Italija traga za **ukradenim portretom**.*
- *Razveo se **od supruge**.*
- *Razmišljali smo o **novcu**.*
- *Oni zaboravljaju **na glad**.*
- *Odlučio sam se za **smeđe cipele**.*
- *Radi **na uspostavi mirovinske reforme**.*

PAT se ponekad javlja i u obliku infinitiva:

- *Ivan voli **jedriti**.*

PAT se može javiti i kao zavisna rečenica:

- *Clark se upitala **što će se dogoditi**.*
- *Pogorelić je dodao **kako će on financijski u potpunosti poduprijeti cijeli projekt**.*

Preklapanje PAT dubinskoga padeža s ostalim padežima

PAT dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom AGT (koji označava *vršitelja radnje*), ali samo kada moramo odrediti prvu i drugu dopunu glagolu, od kojih jedna mora biti u dativu. PAT dubinski padež se može preklapati i s dubinskim padežom DIR1 (koji označava *smjer radnje - odakle*), ali samo s glagolima promjene iz jednoga stanja u drugo.

3. REC (recipient – primatelj)

Dubinski padež REC se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a označava živoga primatelja radnje i definiran je uglavnom semantički. Obično se javlja kao treća dopuna glagolu, nakon vršitelja i trpitelja radnje.

REC se može javiti kao obvezna dopuna glagolu.

- *Ivan je vratio **bratu** njegov auto.*
- *Glavni tajnik UOIF-a zamolio je **djevojke** da izbjegavaju svaku provokaciju.*

Glagolske dopune s ulogom REC padeža odnose se na primatelja radnje (koji je obično živi entitet), i to u dosta širokome smislu:

REC se može javiti uz glagole davanja

- *Profesor je održao predavanje **studentima**.*
- *Majka uči **dijete** pisati.*

REC se može javiti u ulozi posjedovatelja s glagolima oduzimanja

- *Lopov je ukrao **zaštitarima** pištolj.*

REC može biti entitet na koji je događaj usmjeren

- *Obratio se **policiji** zbog krađe.*

REC se često javlja u obliku imenice u dativu ili akuzativu:

- *Telefonirali su **novinarima**.*
- *Predsjednik je uvjerio **stranke** da će Vlada uskoro biti sastavljena.*

REC se javlja i kao prijedložni izraz:

- *Pretplatnički broj je prenio **na najmoprimeca**.*
- *Taj podatak **kod ostalih skijašica** ubija svaku volju za bavljenje ovim sportom.*
- *Dobit će biti raspodijeljena **među suradnicima**.*

Preklapanje REC dubinskoga padeža s ostalim padežima

REC dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom BEN (koji označava *benefaktora*), budući da su značenjski bliski.

4. RESL (result - rezultat)

Dubinski padež RESL se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a specificira rezultat događaja. Značenje padeža je “*na takav način da*”. RESL padež specificira da se po završetku događaja postiže stanje na koje se odnosi konstrukcija uz RESL padež.

RESL se može javiti kao obvezna dopuna glagolu.

- Imenovan je **pročelnikom**.*
- Ivan je smatrao Pavla **nedostižnim govornikom**.*
- Čutio sam se **osamljen**.*
- Osjetio sam se **izdanim**.*
- Doveo je Osječane **do pobjede**.*
- Osamljenost ga je navela **na samoubojstvo**.*
- Čitava je knjiga spala **na tri mršava slova**.*

RESL može značiti obilježje ili stanje trpitelja u slijedu događaja.

- Izabrali smo Ivana za **predsjednika stranke**.*
- Ivan je smatrao Mariju **zgodnom djevojkom**.*
- Marija je angažirala Ivana **kao recenzenta za tehnologiju**.*
- Ugradnjom perilice za suđe učinili smo si život **jednostavnijim**.*
- Ivan je prekidom ostavio Mariju **povrijeđenom**.*

RESL s glagolima promjene iz jednoga stanja u drugo može značiti konačno stanje.

- Marija je obojila kosu iz plave **u crvenu**.*
- Dugovi su narasli sa 10.000,000 kuna **na 30.000,000 kuna**.*

RESL može značiti i entitet u odnosu na koji je trpitelj tretiran na određeni način u rečenici.

- Obranili su selo **od neprijatelja**.*
- Složila je cvjetove **u prekrasan buket**.*
- Podijelite djecu **u parove**.*

RESL se često javlja kao imenica ili pridjev u nominativu ili instrumentalu:

- Imenovan je **pročelnikom**.*

- *Odjednom je postao **zamišljen**.*
- *Smijeh čini život **podnošljivim**.*
- *Osjetio sam se **potrošenim**.*
- *Ostavio je crkvu **netaknutom**.*
- *Glazba nas ispunja **mirom**.*

RESL se javlja i kao prijedložni izraz:

- *Smijali su se **do suza**.*
- *Angažirao ga je **kao recenzenta za tehnologiju**.*
- *Prevela je knjigu **na hrvatski**.*
- *Povećao je udaljenost s 10 **na 20 metara**.*
- *Pala je s konja **na magarca**.*
- *Partizani su **pred Nijemcima** spasili velik broj ranjenika.*
- *Pretvorit će školu **u zabavno mjesto**.*
- *Cijena priključka je pala **na samo 200 kuna**.*
- *Xeroxov Workcentre izabran je **za proizvod godine**.*

RESL se rjeđe javlja u obliku priloga:

- *Izbori su završili **skandalozno**.*
- *Ivan je **uspješno** položio ispit.*
- *Marija je **bezuspješno** pokušavala položiti vozački.*

RESL se može javiti i kao zavisna rečenica:

- *Tako ga je gurnuo **da je dječak pao niz stepenice**.*
- *Predsjednik je odgovorio **da će podržati premijera**.*

RESL se rjeđe javlja u obliku infinitiva:

- *Ja te nisam pustio **pasti** u ruke Davidu.*

Preklapanje RESL dubinskoga padeža s ostalim padežima

RESL dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom DIR3 (*smjer prema*), ali samo kada se radi o glagolima promjene iz jednoga stanja u drugo.

5. ORIG (origin - podrijetlo/izvor)

Dubinski padež ORIG se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači podrijetlo/izvor radnje i definiran je primarno semantički.

ORIG se može javiti kao obvezna dopuna glagolu.

- *Problem potječe **iz vašega stava.***
- *Ne luči žrtvu **od napadača.***

Glagolske dopune s ulogom ORIG padeža odnose se na podrijetlo/izvor radnje, i to u dosta širokom smislu. ORIG može značiti materijal od kojega je što napravljeno.

- *Staklari valjaju oblike **iz rastaljenoga stakla.***
- *Majka je napravila varivo **od cvjetače.***

ORIG može značiti okolnost, događaj ili stanje na temelju kojega nešto nastaje.

- ***Iz malih naselja** sagradili su grad.*

ORIG može značiti izvornoga posjedovatelja (najčešće živi entitet), izvor od kojega nešto nastaje.

- ***Od profesora** smo čuli za nemili događaj.*

ORIG može značiti i početno stanje s glagolima promjene (iz jednoga stanja u drugo).

- *Plaća je pala **sa 142** na 78 dolara mjesečno.*
- *Napravila je dnevnu sobu **od kuhinje.***
- *Cijena eurosupera je narasla **sa 8 kuna po litri** na 8,49 kuna po litri.*

Preklapanje ORIG dubinskoga padeža s ostalim padežima

ORIG dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežima DIR1 (u slučaju kad se javljaju s glagolima promjene) i HER, budući da je značenjski blizak tim padežima.

6. BEN (benefaktor)

Dubinski padež BEN se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači *u čiju korist ili na čiju štetu* se odvija događaj koji je izrečen glavnim glagolom. Za razliku od REC (recipient – primatelj) padeža, koji označava živi entitet koji pasivno sudjeluje u događaju, BEN se javlja isključivo u značenju živoga entiteta u čiju koristi, na čiju štetu, slavu ili sramotu se odvija događaj. Radi se o konstrukcijama akuzativa koristi, s najčešćim površinskim oblikom: **za** + akuzativ, ali se javlja i s dativom.

- *Otac je **susjedovomu mesaru** poklonio uhvaćenu hobotnicu.*
- *Pisao je dobre krimiče **za loše obrazovanu publiku**.*

Također ga nalazimo uz konstrukcije koje znače posjedovatelja entiteta, posebice kad se radi o dijelovima tijela, odjeći i sl.

- *Zubi **ga** bole od slatkiša.*
- *Ruka **mu** trne od udarca.*
- *Stavila **si** je šal oko vrata.*
- *Voda **joj** ulazi u cipele.*

Javlja se i uz konstrukcije koje imaju isključivo komunikacijsku funkciju (etički dativ) i izražavaju napor da se privuče interes i pažnja slušateljstva.

- *Taj **ti** je starac imao mladenački osmijeh.*
- *To **vam** je bila katastrofa od predavanja.*

BEN se najčešće javlja kao imenica u dativu:

- *Ivan poklanja **Mariji** lutku.*

BEN se često javlja i kao prijedložni izraz:

- *Učinio je to **za Marka**.*

Preklapanje BEN dubinskoga padeža s ostalim padežima

BEN padež je značenjski blizak REC (*primatelj*) padežu, AIM padežu i REG (*regard - u odnosu na*) padežu (ako se i REG i BEN javljaju u akuzativu). Pravilo je da, ukoliko se radi o akuzativu i živom entitetu, BEN padež ima prednost.

- *Kosovo je **za albanski teritorij** osjetljivo mjesto. [REG]*
- *Ta sredstva Vlada je namijenila **za školstvo**. [BEN]*

7. AIM (aim - cilj)

Dubinski padež AIM se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači svrhu radnje, namjeravani rezultat događaja koji je izrečen glavnim glagolom, odnosno cilj. Konstrukcije uz koje se javlja AIM padež se odnose na događaj ili stanje koje netko želi postići, a postignuće ovisi o rezultatu radnje koju izražava glavni glagol. Iz toga slijedi da se u ovim situacijama primarno bavimo odnosom između dva događaja, dok je AIM padež izražen zavisnom rečenicom, mada može biti izrečen i prijedložnim izrazom.

AIM se može javiti i kao obvezna dopuna glagolu.

Primjeri:

- Šalju me **po novac**.
- Disali smo **za tu medalju**.

AIM se najčešće javlja kao zavisna rečenica:

- Predložio je povećanje poreza **da ne bi trpio gubitke**.
- On je stigao u Zagreb **da bi pomogao reprezentaciji**.
- Uzeli su uzorke sedimenta iz najdublje dijela jezera **kako bi se provela daljnja ispitivanja**.
- Lije se krv siromašnih **radi osobnih probitaka bogatih**.
- Ljudi su dizali gredu **da njome udare**.

AIM se javlja i kao prijedložni izraz:

- Dinko ugovara osiguranje **za slučaj smrti**.
- Ostao je **zaradi popravka**.
- Osuđen je **na robiju**.
- Došla je **po novac**.
- Ostao je **radi popravka**.
- Prijatelj je kod Petra **u posjeti**.
- Petar ide **u masline**.
- Otišli su **za svojim poslom**.
- Mama peče ribu **za ručak**.
- Šutio je **u znak prosvjeda**.

AIM se može javiti i u obliku infinitiva, ili infinitiva kojemu obvezno slijedi imenica u akuzativu:

- *Došao je **tražiti svađu**.*
- *On **ide kupovati**.*

Preklapanje AIM dubinskoga padeža s ostalim padežima

Prijedložni izrazi u značenju AIM padeža su značenjski bliski izrazima koji se javljaju uz BEN (*benefaktor*) padež.

Cilj, tj. rezultat događaja može istovremeno značiti korist osobi ili instituciji. Ipak, moguće je u istoj rečenici navesti osobe/institucije koje imaju korist od događaja, kao i samu svrhu događaja.

- *Ona je i dalje radila za njih [BEN], samo da ju ne bi predali vlastima. [AIM]*
- Važno je naglasiti da u slučajevima koji imaju značenje nečije koristi, BEN padež ima prednost.

- *Odrekla se svoga imanja **u korist svoje djece**. [BEN]*

AIM dubinski padež se može preklapati i s dubinskim padežom ACMP (koji označava društvo).

8. CAUS (cause - uzrok)

Dubinski padež CAUS se javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači uzrok događaja ili stanja koje je izrečeno glavnim glagolom, ali znači i razlog/motiv koji potiče određeno ponašanje.

Konstrukcije uz koje se javlja CAUS padež se odnose na cijeli spektar različitih uzročnih značenja, ne samo na općenita uzročna značenja, nego i značenja izvora opravdanosti događaja ili njegovih posljedica. Ove semantičke razlike su različito izražene. Ako je CAUS padež izražen prijedložnim izrazom, značenjske varijacije prenosi imenica koja je glava toga izraza.

CAUS se najčešće javlja kao zavisna rečenica:

- *Naložili su da vratim zdravstvenu iskaznicu jer mi prestaje važiti zdravstveno osiguranje.*
- *Ustaška emigracija je optuživala biskupe da su izdajnici.*
- *Budući da se stalno govori o iznimnome maslinovom ulju, zanima me što je sa svinjskom masti.*
- *Gospodin Vas nije odabrao zato što biste vi bili brojniji od svih naroda.*

CAUS se javlja i kao prijedložni izraz:

- *Došli smo povodom obljetnice.*
- *Čestitam na udaji.*
- *Plače nad svojom sudbinom.*
- *Pati s nekog jada golemoga.*
- *Boli me ruka od pisanja.*
- *Zahvaljujući reformama Hrvatska je izišla iz oskudice i stagnacije.*
- *Nisu prošli uslijed magle.*
- *Pogurila se pod teretom.*
- *Svađali su se oko imanja.*
- *Niste se javili zbog straha.*
- *Kruppovi izabranici su zaslugom Wolfa stigli do vodstva.*
- *Žali za izgubljenim.*
- *Većina ptica je ugrožena utjecajem čovjeka.*
- *Tužila ga je za spolno napastovanje.*

CAUS se rjeđe može javiti i u obliku imenice u instrumentalu:

- *Gori željom.*

Konačno, CAUS se rjeđe može javiti kao prilog:

- *Greškom ga je ranio u lakat.*
- *Razložno je otvoriti problem kršćanskih sadržaja u samoj palači.*
- *Zaslужeno je otišao u zatvor.*
- *Čudom se spasio od smrti.*

Preklapanje CAUS dubinskoga padeža s ostalim padežima

U slučaju kad je konstrukcija s CAUS padežom izražena imenicom, prijedložnim izrazom ili prilogom, može značenjski graničiti s padežom MANN, koji označava način. Ako u takvim slučajevima uzročno značenje nije očito, konstrukcija se pridružuje padežu s općenitijim značenjem.

Primjer:

- *Ruby Keen zakonski [CAUS] dolazi u posjed glavnice kada navrši dvadeset i petu.*
- *Kralj će zakonski [MANN] izabrati nasljednika.*

9. COND (condition - uvjet)

Dubinski padež COND se javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači *uvjet* pod kojim će se ostvariti događaj koji je izrečen glavnim glagolom.

Ovaj padež obuhvaća sljedeće tipove uvjeta:

- realne uvjete
  - ostvarene: ***Ako je Ivan skočio u bazen, i ja ću skočiti.***
  - moguće: ***Ako padne snijeg, ići ćemo se sanjkati.***
- nerealne uvjete
  - o neostvarene, ali moguće
    - Kad biste me počeli slušati, čuli biste da stalno ponavljam istu rečenicu.***
  - o nemoguće
    - Da je bio ostao s Marijom, ne bi se ubio.***

COND se najčešće javlja kao zavisna rečenica. Pritom je realni uvjet izrečen prezentom ili prošlim vremenom u zavisnoj rečenici, a nerealni uvjet kondicionalom (sadašnjim i prošlim) u zavisnoj rečenici.

- Da nije bilo tebe, Marko ne bi bio živ.***
- Ako se ne ispriča, baka će ga prijaviti policiji.***
- Kad se smirite, počet ćemo s vježbama.***
- Ne uspije li im proizvesti novi stroj, propast će im firma.***
- U slučaju da nestane struja, laptop će raditi pomoću baterije.***

COND se često javlja i kao prijedložni izraz:

- Topi se samo pri visokoj temperaturi.***
- Isporuka robe izvršava se po plaćanju obveza.***
- Kod nedostatka kalcija javlja se rahitis.***
- Nema sela preko našega.***
- Odustajemo u slučaju kiše.***

Preklapanje COND dubinskoga padeža s ostalim padežima

Konstrukcije u značenju COND padeža su značenjski bliske onima koje imaju vremensko značenje. U ovakvim slučajevima potrebno je uočiti ima li konstrukcija samo vremensko značenje, ili izražava i uvjet pod kojim se ostvaruje događaj.

- **Pri ulasku** u predavaonicu sam izgubila glas. [TWHEN]
- Ponašaj se pristojno **pri ulasku** u dvoranu. [COND]
- **Kad je pijetao kukuriknuo**, počelo je svitati. [TWHEN]
- **Kad uzimaš antibiotike**, ne smiješ piti alkohol. [COND]

Konstrukcije u značenju CAUS padeža su značenjski bliske i onima koje se javljaju uz ACMP (*društvo*) padež.

10. CNCS (concession - dopuštenje)

Dubinski padež CNCS se javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači *uzrok* koji je stvaran, ali ne donosi nikakvo očekivano posljedično stanje, dok se u isto vrijeme neočekivani događaj koji izriče glavni glagol u rečenici ostvaruje.

CNCS se najčešće javlja kao zavisna rečenica:

- ***Iako je bio bolestan***, profesor nije otkazao predavanje.
- ***Unatoč problemima***, Ivana dobro izgleda.
- ***Kolikogod zla bila***, treba joj pomoći.
- ***Poslat ću joj novac, sve i da ga odbije***.
- ***Nama je ovdje toplo i kad je vani jako hladno***.

CNCS se često javlja i kao prijedložni izraz:

- ***Hrvatska diplomacija je, uza sve ratne teškoće***, ostvarila sve zacrtane ciljeve.
- ***Izvukli su se pored straže***.
- ***Živim normalno pored takvih susjeda***.
- ***Ne predaje se ni kod tolikih problema***.
- ***Ne ženi se ni kraj tolikih djevojaka***.
- ***Nasuprot njegovim nastojanjima sve je ostalo isto***.
- ***Posvađali su se bez razloga***.
- ***Došli su unatoč kiši***.
- ***Igrali su usprkos vrućini***.
- ***Učinila je to protiv njegovoj volji***.
- ***Postupila je usuprot njegovoj želji***.

CNCS se rijetko javlja kao priložni izraz:

- ***Htio-ne htio***, moraš poslušati.
- ***Ipak ću te poslušati***.

Preklapanje CNCS dubinskoga padeža s ostalim padežima

Konstrukcije u značenju CNCS padeža su značenjski bliske onima koje se javljaju uz ACMP (*društvo*) padeža pa može doći do njihovog preklapanja.

11. CONTR (contra - suprotnost)

Dubinski padež CONTR se javlja kao izborni dodatak glagolu, a znači suprotnost, suprotstavljanje ili borbu između dva entiteta. Značenje ovoga padeža najčešće je izraženo prijedložnim izrazom s prijedlogom *protiv*. Često i samo crtica može imati ulogu CONTR padeža.

- *Taj je vrag mamio vjernike u opoziciju **protivno Kristovoj poruci jednakosti i mira**.*
- *Pristali su **protiv volje**.*
- *Utakmica **Hajduk – Dinamo** završila je rezultatom 3:1.*

Preklapanje CONTR dubinskoga padeža s ostalim padežima

Ako prijedložni izraz ima oblik *protiv* + 2, konstrukciji se pridružuje padež REC.

- *Skupljali su potpise **protiv volje stranke**. [CONTR]*
- *Blažević je ove subote upisao svoj 15. poraz **protiv Dinama**. [REC]*

12. HER (heritage - nasljeđe)

Dubinski padež HER se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a označava ili osobu ili grupu ljudi ili instituciju po kojoj je neki drugi subjekt naslijedio i usvojio neki objekt materijalne ili apstraktne prirode. Naslijedeni objekt prelazi iz vlasništva jednoga subjekta u vlasništvo drugoga subjekta bilo da prvi subjekt (prvotni vlasnik) gubi objekt dok ga drugi subjekt dobiva, bilo da se naslijedeni objekt kopira s jednoga subjekta na drugi (u slučaju apstraktnih objekata). Kao rezultat procesa naslijedeni objekt može biti pod utjecajem neke promjene ili može biti stvoren u procesu nasljeđivanja.

HER se može javiti i kao obvezna dopuna glagolu.

- *Nazvao ga je **po svom sinu Enohu**.*

HER se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- *Ostavio je **za sobom** nasljednike.*
- *Ostavio je **iza sebe** veliko bogatstvo.*
- *Zelene oči je dobio **po ocu**.*
- *Dobila je ime **prema poznatoj mučenici**.*

Preklapanje HER dubinskoga padeža s ostalim padežima

HER dubinski padež se može preklapati s padežom ORIG (*podrijetlo*).

- *Brod je dobio ime **po slavnom moreplovcu**. [HER]*
- *Brod je dobio ime **od slavnog moreplovca**. [ORIG]*

U prvome primjeru prijedložni izraz **po slavnom moreplovcu** označava osobu od koje je entitet naslijedio apstraktni objekt – ime. U drugome primjeru prijedložni izraz **po slavnom moreplovcu** označava osobu koja je autor imena neživoga entiteta. Ime broda može, a ne mora, biti isto kao ime moreplovca.

Dakle, ako želimo naglasiti da je ime entiteta isto kao i ime slavnoga moreplovca, da je naslijedeno svojstvo, upotrijebit ćemo padež HER. No, ako ime entiteta nije nužno isto kao i ime slavnoga moreplovca, a važno nam je istaknuti da je upravo slavni moreplovac dao ime brodu, onda koristimo padež ORIG.

- *Ivan je **po majci** dobio lijepe kovrče. [HER]*
- *Ivan je **od majke** dobio novu kapu. [ORIG]*
- *Ivan je **od majke** [ORIG] dobio ime **po djedu**. [HER]*

13. SUBS (substitution - zamjena)

Dubinski padež SUBS se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a specificira zamjenu određenog entiteta (događaja, stanja, osobe ili objekta) drugim entitetom (osobom, stanjem, događajem ili objektom).

SUBS se može javiti i kao obvezna dopuna glagolu.

- *Izdavala se **za balerinu**.*

SUBS se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- *Iskupili su svoj život **na račun poginulih**.*
- *Nastupaju **u ime nezaposlenih**.*
- ***Namjesto mene** išao je brat.*
- *Perilicu rublja dajem **u zamjenu za stol**.*
- *Stavila je sol **(u)mjesto šećera**.*

SUBS se može javiti i kao zavisna rečenica:

- *Možemo naručiti jelo s dostavom u kuću, **umjesto da odlazimo u restoran**.*

Preklapanje SUBS dubinskoga padeža s ostalim padežima

SUBS dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom AIM (*cilj*).

Preklapanje se događa samo u prijedložnom izrazu **za + 4**.

- *Otac se u ratu borio **za mene**.*

Ako u gornjem primjeru prijedložni izraz **za mene** znači *umjesto mene*, bit će mu dodijeljen padež SUBS. Ako izraz **za mene** znači *otac se borio da bih ja danas dobro živio*, bit će mu dodijeljen padež AIM.

14. COMPL (complement - komplement)

Dubinski padež COMPL se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu i znači dopunu, komplement.

COMPL se najčešće javlja kao imenica ili pridjev:

- *Gosti su odlazili **zadovoljni**.*

COMPL se može javiti i kao prijedložni izraz:

- *Pričala je o njoj **kao o svojoj majci**.*
- ***Kao načelnik općine** javno se zahvaljujem našoj tvrtki.*

Preklapanje COMPL dubinskoga padeža s ostalim padežima

Konstrukcije u značenju COMPL padeža su značenjski bliske izrazima koji se javljaju uz RESL (*rezultat*) padež te uz MANN (*način*) padež.

- *Majka je gledala u pod **tužno**. [MANN]*
- *Majka je gledala u pod **tužna**. [COMPL]*
- *Liječnik je ozljedu ocijenio **teškom**. [RESL]*
- *Kao liječnik [COMPL], ocijenio sam ozljedu **teškom**. [RESL]*

15. LOC (Location - mjesto)

Dubinski padež LOC (location) obično se javlja kao tipični izborni dodatak glagolu, odgovara na pitanje *gdje?* i specificira mjesto radnje/događaja. Rjeđe se može naći na mjestu obvezne dopune, i to uz glagole koji znače prisustvo određenoga entiteta negdje (*nalaziti se, pojaviti se, živjeti, gostovati*).

- Dvorac se nalazi u šumi.*
- Živimo u Splitu.*
- Rock-grupa gostuje u Rijeci.*
- Ona mu obaviye ruke oko vrata.*
- Takvi ljudi završe u zatvoru.*
- Stisnula se uza zid.*
- Zemlja je ostala za leđima svemirskih putnika.*

LOC se najčešće javlja u obliku prijedložnih izraza:

- Živi blizu crkve.*
- Sjedi ispred crkve.*
- Sjedi između pivnice i restorana.*
- Knjige su razbacane oko stola.*
- Nalazi se nadomak sela.*
- Djeluje u polju znanosti.*
- Osjetila je olakšanje udno duše.*
- Unutar crkve je bilo hladno.*
- Prodaje robu usred sela.*
- Sjedi uvrh stola.*
- Živi onkraj jezera.*
- Igra se više kuće.*
- Viče nasred sela.*
- Nalazi se na čelu banke.*
- Grad se nalazi na razini oceana.*
- Letio je nad kućom.*
- Živi niže sela.*
- Nalazi se nadohvat ruke.*
- Sjedi među cvijećem.*
- Kazalište se nalazi nasuprot škole.*

- Stoji **navrh brda**.
- Himna se pjeva **diljem domovine**.
- Bomba je eksplodirala **u blizini kampa**.
- Nicola iskosi papire **blizu listopadskom svjetlu** u prozorima.
- Snijeg je proteklih dana napadao i do jednog metra **na prostoru cetinskoga i imotskoga kraja**.
- Lani su vatrogasci zbog suše i manjka vode **na području Otočca** razvezli 300 cisterna vode.
- Južnoafrikanac Jacques Freitag je preskočio letvicu **na 2,35 metara**.
- Ima veliku kvrgu **posred čela**.

LOC se često javlja i u obliku priloga:

- Klub će **negdje** smoći novac.
- Nigdje** nije uspostavljen program posredovanja.
- Ondje** je Naomi naučila plesati.
- Sve se **ovdje** promijenilo.
- Tu** su se sklonili nakon početka sukoba.

LOC se rjeđe može javiti i kao zavisna rečenica:

- Praznike ću provesti **gdje želim**.
- Igračke su **tamo gdje trebaju biti**.
- Ljetovali smo **tamo gdje smo prošle godine kupili kuću**.

Preklapanje LOC dubinskoga padeža s ostalim padežima

LOC dubinski padež se preklapa s dubinskim padežima smjera, uglavnom u slučajevima kada isti prijedložni izraz može značiti mjesto (odgovara na pitanje *gdje?*) i smjer (odgovara na pitanje *kamo?* ili *kuda?*).

- Ivan je prošao **pored spomenika Tinu Ujeviću**. [DIR2]
- Ivan je sjeo **pored spomenika Tinu Ujeviću**. [LOC]

U sljedećim primjerima sintagma *pod krevet* odgovara na pitanje *kamo?*, a *pod krevetom* na pitanje *gdje?*

- Skrio se **pod krevet**. [DIR3]
- Skrio se **pod krevetom**. [LOC]

16. DIR1 (directional - from: smjer - odakle)

Ovaj dubinski padež se najčešće javlja kao tipični izborni dodatak glagolu i specificira smjer odgovarajući na pitanje *odakle*, tj. odnosi se na polazište radnje/događaja izraženog glagolom.

Rijetki su slučajevi kada se DIR1 javlja kao obvezna dopuna glagolu.

- Predsjednik Marković skida odgovornost s naših leđa.*

Ovaj dubinski padež se najčešće javlja uz glagole kretanja s prefiksima **-od** (*odbjeci*), **-iz** (*iskočiti*), **-s** (*skočiti*), dok je uz glagole s prefiksom **-pre** (*preskočiti*), uz ovaj dubinski padež obvezan i dubinski padež DIR3.

DIR1 se najčešće javlja u obliku prijedložnih izraza:

- Bježi **od kuće**.
- Dolazi **s broda**.
- Dolazi automobilom **iz smjera Splita**.
- Dolazi **iz sela**.

DIR1 se često javlja i kao prilog:

- Otuda** će državnoj riznici pružati otpor.
- Odande** ću donijeti dva pladnja miješanoga mesa na roštilju.
- Odatle** je Huntington izvlačio svoje zaključke.
- Mi smo krenuli odavde.*
- Nisu čitavo vrijeme odonuda izlazili.*

DIR1 se samo ponekad javlja kao zavisna rečenica:

- Tablete sam uzela otkud ih uvijek uzimam.*

Preklapanje DIR1 dubinskoga padeža s ostalim padežima

DIR1 dubinski padež se ponekad sintaktički preklapa s CAUS (cause-uzrok) padežom, no u takvim slučajevima nije problem odrediti značenjsku razliku.

- *Žrtva je pobjegla od oca zlostavljača. [CAUS]*

Prijedložni izraz (*od oca zlostavljača*) može značiti smjer iz kojega subjekt bježi (tada bi mu bio dodijeljen dubinski padež DIR1), no vjerojatnije je značenje razloga/motiva koji je potaknuo određeno ponašanje subjekta (tada prijedložni izraz nosi značenje uzroka - CAUS).

17. DIR2 (directional - which way: kuda)

Ovaj dubinski padež se najčešće javlja kao tipični izborni dodatak glagolu i specificira putanju kojom se kretanje obavlja, odgovarajući na pitanje *kuda*, tj. *kojim putem*.

DIR2 se najčešće javlja uz glagole kretanja s prefiksom **-pro** (*proći*). Iako je obično izborni dodatak, može se javiti i u ulozi obvezne dopune:

- Prelazio je rukom preko kose.*
- Zrna pijeska propadaju kroz sito promjera otvora 0,8 mm.*

DIR2 se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- Šetali su niz rijeku.*
- Cesta ide paralelno s prugom.*
- Žurio je uz stube.*
- Kupovali su uzduž glavne ulice.*
- Prolazi mimo kuće.*
- Prošli su pokraj groblja.*
- Prošao je područjem Hrvatske.*
- Trče oko stola.*
- Vozili smo se kraj jezera.*
- Prelaze preko rijeke.*
- Šetali su duž obale.*
- Prošli smo kroz grad.*

DIR2 se često javlja i u obliku priloga:

- Onuda je plovio svojom brodicom.*
- Svukuda su ga tražili.*
- Ovuda dnevno prođe 500 posjetitelja.*
- Tuda je prošao tajfun Kai Tak.*

DIR2 se javlja i kao imenica u instrumentalu:

- Prošao je pustinjom.*

DIR2 se ponekad može javiti i kao zavisna rečenica:

- Kud pokroči noga vaša jogunasta, neka proljet sipa cvijeće!*

18. DIR3 (directional - to: smjer - prema)

Dubinski padež DIR3 se najčešće javlja kao tipični izborni dodatak glagolu i specificira smjer odgovarajući na pitanje *kamo*, tj. specificira cilj radnje/događaja izraženoga glagolom.

DIR3 se nerijetko javlja kao obvezna dopuna glagolu:

- Janica je skočila **do Zagreba**.*
- Njezina mašta dovodila bi Alfreda **k njezinoj postelji**.*
- Mirišljavi stručak je podnio **pod nos**.*
- Cesta vodi **prema Karlovcu**.*
- Škatulju sa slasticama je utisnuo djetetu **u ruku**.*

DIR3 se također javlja uz glagole kretanja, posebice one s prefiksom **-do** (*dotrčati*) ili **-u** (*uletjeti*). Najčešće se javlja kao prijedložni izraz:

- Obuća joj seže **do koljena**.*
- Putujemo **za Split**.*
- Krenuli su **k roditeljima**.*
- Bježi **izvan granica Unije**.*
- Pomicanjem teleskopa dovodi Saturn **u sredinu slike**.*
- Došao je **u grad**.*
- Idu **put grada**.*
- Ide **na izvor**.*
- Okrenut je **prema budućnosti**.*

DIR3 se često javlja i kao prilog:

- Donijela ga je **donde**.*
- Oni nisu **nikamo** stigli.*
- S rudarima je **ovamo** došao.*
- Onamo** putujemo kao i sve druge momčadi.*
- Oni su otputovali **nekamo**.*
- Ušli smo samo **dovde**.*
- Stigli smo **dotle**.*
- Odlazim **tamo**.*

DIR3 se rjeđe može javiti i kao zavisna rečenica:

- Stvari treba postaviti **kamo pripadaju**.*

19. TWHEN (temporal – when: vrijeme - kad)

Dubinski padež TWHEN se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanje *kad?* Prijedložni izraz s TWHEN padežom u vremenu lokalizira događaj ili stanje koje je izrečeno glavnim glagolom, i to kroz izravnu specifikaciju (*Idem s Ivanom na kavu u dva sata*) ili kroz specifikaciju vremenskoga odnosa s nekim drugim događajem (*Idem s Ivanom na kavu prije ručka*).

TWHEN se često javlja kao prijedložni izraz:

- Fond za privatizaciju i mirovinski fond tek su nakon nekoliko godina neplaćanja raskidali ugovore.*
- Digao se tek prije pola sata.*
- Vaš posao je cvjetao u doba velike neimaštine u Hrvatskoj.*
- Poginuo je pri kraju mandata.*
- Moji roditelji su se zavoljeli kao tinejdžeri.*
- Za vrijeme školovanja nije radio.**
- Stižem prije jutra.*
- Dolazi usred ljeta.*
- Stiže uoči Božića.*
- U studenom sniježi.**
- Stižu u sumrak.*
- Radi tijekom ljeta.*
- Došao je s prvim danima ljeta.*
- Dolazi s proljeća.*
- Sklanja se u sklonište za poplava.*
- Raspravljali su za doručkom.*
- Obratio nam se prilikom slavlja.*
- Svijest o rasizmu jačala je u SAD-u sredinom 50-ih.*
- U osvit napada na Irak klicali su Sadamu.**
- U zadnjih 10 godina smo izgubili vrijeme da uredimo građansko društvo.**
- Muškarac ju je oko 5 sati ujutro napao u dvorištu obližnje Pastuharne.*
- Zatvaram u 19 sati.**
- Sastat će se blizu Božića.*
- Dolaze pred večeru.*
- Stižem potkraj mjeseca.*

- *Stižem **poslije Božića.***
- *Dolazio je **početkom godine.***
- *Vidimo se **nakon Božića.***
- *Dolazi **na Badnjak.***
- *Danas **po objedu** napala me neodređena tuga.*
- *Naći će se **krajem godine.***
- *Vjetar ih je nosio **kod vožnje** na prijevojmima.*
- *Doći će **iza Božića.***
- *Radim **preko ljeta.***
- *Dolazi za **Uskrs.***
- *Upoznali su se **na kraju ljeta.***
- ***Pod noć** je prestala kiša.*
- *Probudio me u **dva po ponoći.***
- *Doći ću **okolo podneva.***
- *Čuo sam pucnjavu **o ponoći.***
- *Umakli su **ispred zore.***
- *Doći ću **između petka i subote.***

TWHEN se jako često javlja u obliku priloga:

- ***U istom trenu** je do nje dotrčao prijatelj.*
- *Upozoravala sam ih na to **zadnjih mjeseci.***
- *Ljudi su **protekloga vikenda** ribu hvatali rukama.*
- ***Jedne** je večeri u stanu prokapala slavina.*
- ***Prošloga tjedna** u Zagrebu je boravio Michael Milkovich.*
- *Nazvala se **tom zgodom** njegovom obožavateljicom.*
- ***Prošlih pola godine** je predavala u Olomoucu.*
- ***Ovih dana** u Zagrebu boravi Michael Milkovich.*
- *Plavi će **sljedećega tjedna** imati ispit na sjevernoameričkome kontinentu.*
- ***Neke večeri** zavije mećava.*
- ***Toga jutra** je stigla jesen.*
- ***Lanjske godine** sam kupio konja.*
- ***Taj dan** je kosio travu.*
- ***Ove godine** smo dali 12 milijuna kuna za uništavanje komaraca.*
- ***I ovo ljeto** je pala tisućica eura.*
- ***U tom trenutku** je do nje dotrčao prijatelj.*

- **Jednoga dana** dobiva pismo ekscentričnog ujaka iz Dubrovnika.
- **Iste večeri** obitelj je ušla u vlak.
- Ana Lederer nazvaše se **tom zgodom** obožavateljicom toga popularnog pisca.

TWHEN se javlja i kao imenica u genitivu, *indeclinabilia* + genitiv ili instrumental:

- *Liječnik prima pacijente* **subotom**.
- *Nalazimo se* **prvoga svibnja**.
- *Oni* **1468. godine** ustaju protiv Pape.

TWHEN se rjeđe može javiti kao zavisna rečenica:

- *Prevrtao je svaku riječ* **prije nego bi je ispustio**.
- *Naticala bi mi stopala* **čim bih se malo smrzla**.
- *Spavat ćete* **tek kad se vratite kući**.
- *Umjetnica je ispravno postupila* **kad se odlučila na tri dodatka**.
- **Dok je radio svoj novinarski posao**, osjetio je policijske udarce po glavi.

Preklapanje TWHEN dubinskoga padeža s ostalim padežima

Vremenski prijedložni izraz u TWHEN padežu lokalizira događaj ili stanje koje je izrečeno glavnim glagolom u rečenici, i to s obzirom na dani trenutak ili vremenski interval. Valjanost događaja s obzirom na trenutak ili interval vremena se može izreći i drugim padežima s kojima je TWHEN značenjski usko povezan, tipa TTILL, TSIN, TFRWH i TOWH.

Ipak, padež TSIN (vrijeme – od kada) predstavlja trenutak ili vremenski interval u kojem događaj počinje, a TTILL (vrijeme – do kada) trenutak ili vremenski interval u kojem događaj završava. Također, ovi padeži ne odgovaraju na pitanje *kad?*, nego na pitanja *otkad*, odnosno *dokad*.

TFRWH (vrijeme – iz kojega vremena) i TOWH (vrijeme – za kad) padeži imaju specifično značenje smještanja događaja u vremenu, no ovi padeži, za razliku od TWHEN padeža, ne smještaju događaj koji je izražen glavnim glagolom u rečenici pa se stoga mogu javiti u istoj konstrukciji zajedno s TWHEN padežom (koji smješta glavni glagol u vremenu).

- *Trener je jučer [TWHEN] zbog snijega odgodio utakmicu sa subote [TFRWH] na nedjelju [TOWH].*

Ostali vremenski dubinski padeži ne smještaju izravno događaj u vremenu, nego izriču različita vremenski stupnjevita značenja koja su vezana za glavni događaj.

Ipak, ovi padeži se ne razlikuju pretjerano od TWHEN padeža. Naime, ako vremenski stupnjevito značenje proizlazi direktno iz prijedložnog izraza, izrazu se pridružuje padež koji izražava specifično značenje, dok se u slučaju kad vremenski stupnjevito značenje proizlazi iz konteksta ili glagolskoga aspekta, izrazu pridružuje padež TWHEN.

Različiti prijedložni izrazi vremena mogu imati identičan oblik, posebice u slučaju kad imaju isti prijedlog pa jedan površinski oblik može imati više vremenskih značenja. Izbor padeža u takvim slučajevima ovisi o kontekstu.

- *Ispit će početi za dva sata [TWHEN]*
- *Ispit smo napisali za dva sata [THL]*

TWHEN dubinski padež može značenjski graničiti i s drugim padežima, koji nemaju vremensko značenje.

- *Uvjete izlaska na ispit ću Vam priopćiti na predavanju.*

U navedenome primjeru sintagma *na predavanju* može imati vremensko značenje (odgovara na pitanje *kad?*), ali istovremeno može značiti i mjesto događaja [LOC] na kojem će se odviti priopćenje.

- *Pri ulasku u bazen potrebno je staviti naočale za plivanje.*

U navedenome primjeru sintagma *pri ulasku u bazen* može imati vremensko značenje (odgovara na pitanje *kad?*), ali istovremeno može značiti i uvjet [COND] (*ako ulazimo u bazen, trebamo staviti naočale*).

20. THO (temporal - how often: vrijeme – koliko često)

Dubinski padež THO se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanja: *koliko često?* ili *koliko puta?*, tj. specificira učestalost stanja/događaja koje izriče glavni glagol. Ovaj padež se najčešće javlja uz izraze koji su izravna specifikacija vremena (*igraju nogomet svaku subotu*), ali može specificirati i odnos prema drugomu događaju (*igraju nogomet nakon svakog predavanja*).

THO se najčešće javlja kao prilog ili prijedložni izraz::

- Stade svakom prilikom isticati kako je Kata prestarjela i obnemogla.*
- Među zvijezdama se pojavi od vremena do vremena sjajna maglica.*
- Oni se s vremena na vrijeme mogu mijenjati.*
- U tom najvećem hrvatskom rodilištu rađa se na dan 15 do 25 novorođenčadi.*
- Liječnički konzilij nam je iz dana u dan javljao što se događa.*
- I ovdje broj trkača raste iz godine u godinu.*
- Godinu za godinom sajam je podizao kvalitetu i broj izlagača.*
- Oni su se u nekoliko navrata liječili od droge.*
- Poslije svakoga ručka se odmara.*
- Peru ruke prije svakoga jela.*
- Ukradu mi knjigu u svakoj prilici.*
- Ivan uzima antibiotik svaka četiri sata.*

THO se rjeđe može javiti kao zavisna rečenica:

- Kadgod krenem na trening, počne padati kiša.*

Preklapanje THO dubinskoga padeža s ostalim padežima

THO dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom TWHEN, koji odgovara na pitanje *kada?* Ipak, TWHEN specificira vremensku lokalizaciju događaja, a THO specificira učestalost stanja/događaja kojega izriče glavni glagol i nije ih teško razlikovati.

U sljedećem primjeru, iako sintagma *svake nedjelje* specificira vremensku lokalizaciju događaja (odgovara na pitanje *kad?*), ipak ima značenje *koliko često?* jer se prilog *svake* odnosi na učestalost radnje.

Frekvencija intervala u kojem se odvija radnja glavnoga glagola u rečenici ne mora slijediti direktno iz prijedložnoga izraza koji nosi vremensko značenje, nego se može izreći i na druge načine (ili može jednostavno biti određen

kontekstom). Činjenica da se događaj ponavlja može slijediti iz množine imenice koja je glava prijedložnoga izraza. U ovakvom slučaju, vremenski prijedložni izraz se obično smatra TWHEN dubinskim padežom. Ako značenje prijedložnoga izraza *koliko često?* slijedi direktno iz prijedložnoga izraza, tada mu se dodjeljuje THO dubinski padež.

- ***Svake nedjelje zapali svijeću.*** [THO]
- *Marko ponekad **petkom** ide na trening.* [TWHEN]
- *Svoju rodbinu posjećuje **za blagdane.*** [TWHEN]

U prvom navedenom primjeru sintagma **svaku nedjelju** odgovara na pitanje *koliko često?* i istovremeno znači vremensku lokalizaciju događaja i učestalost događaja. U ovakvim situacijama prednost se daje THO padežu.

U drugom navedenom primjeru sintagma **petkom** znači vremensku lokalizaciju događaja (odgovara na pitanje *kada?*), a činjenica da se aktivnost ponavlja slijedi iz konteksta. U ovakvim situacijama prednost se daje TWHEN padežu.

U trećem primjeru sintagma **za blagdane** znači vremensku lokalizaciju događaja (odgovara na pitanje *kada?*), a kontekst (množinski oblik imenice koja je glava prijedložnoga izraza) signalizira da se radi o događaju koji se ponavlja. U ovakvim situacijama prednost se daje TWHEN padežu.

21. TSIN (temporal - since when: vrijeme – od kada)

Dubinski padež TSIN se javlja kao izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanje *otkad?* tj. specificira početak događaja kojega izriče glavni glagol u rečenici, bilo izravnom specifikacijom vremena (*Čekam ga od dva sata*) ili specifikacijom vremenskoga odnosa s drugim događajem (*Čekam ga otkad je izašao iz stana*).

TSIN se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- Oni se poznaju iz djetinjstva.*
- Čekaju ih od jutra.*
- Prestala je pušiti počevši od danas.*
- Reprezentacija Sjedinjenih Država nametnula se od prve minute utakmice.*

TSIN se često javlja i u obliku priloga:

- Poznam ga odnedavno.*
- Oduvijek sam mrzio matematiku.*
- Odnedavno imam novi auto.*

TSIN se ponekad javlja i kao zavisna rečenica:

- Otkad znam za sebe, taj miris mi smeta.*

Preklapanje TSIN dubinskoga padeža s ostalim padežima

TSIN dubinski padež se najčešće preklapa s dubinskim padežom TFRWH (vrijeme – iz kojega vremena), koji odgovara na pitanje *iz kojega vremena?*, no nije ih teško razlikovati.

Sintagma s TSIN dubinskim padežom uvijek znači početak (trajanja) glavnoga događaja u rečenici, početak intervala, dok sintagma s TFRWH padežom nema nikakve veze s trajanjem ni intervalima, nego samo smješta drugu glagolsku dopunu u neko vrijeme u prošlosti.

Primjeri

- Dijete mi od jučer ne ide u školu. [TSIN]*
- Ta tjestenina je od jučer. [TFRWH]*

Ipak, TSIN dubinski padež može značenjski graničiti s TFRWH padežom pa je ponekad teško odrediti pravo vremensko značenje sintagme.

- *Ne sjećam se ničega od prošloga ljeta.* [TFRWH]

U navedenome primjeru sintagma **od prošloga ljeta** može značiti trenutak od kada je nastupila amnezija koja još traje, ali i isključivu točku vremena u prošlosti (prošlo ljeto) na koju se odnosi radnja zaboravljanja.

TSIN dubinski padež se može preklapati i sa značenjem CAUS dubinskoga padeža, koji odgovara na pitanje *koji je uzrok?*

- **Od ručka** ga boli trbuh.

U navedenome primjeru sintagma *od ručka* može značiti trenutak kad je bol u trbuhu počela (*od kada je pojeo ručak*), a može značiti i razlog boli (*od pokvarenoga ručka ga boli trbuh*) pa može imati i značenje CAUS.

22. TTILL (temporal - till: vrijeme – do kada)

Dubinski padež TTILL se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanja: *do kad?*, tj. specificira kraj događaja kojega izriče glavni glagol. Ovaj padež se najčešće javlja uz izraze koji su izravna specifikacija vremena (*Napisat će zadaću do sutra*) ili specifikacijom vremenskoga odnosa s drugim događajem (*Napisat će zadaću do odlaska u školu*).

TTILL se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- Naša runda je trajala do iza ponoći.*
- Pitala je puricu sve do Božića.*
- Nisu zaspali do jutro.*
- Ta ovlast je na snazi do 31. prosinca.*
- Kiša nas je pratila do pred mjesec dana.*
- Vlakovi voze do poslije ponoći.*

TTILL se često javlja i kao prilog:

- Dosad smo zadovoljni ocjenama.*
- Do danas smo napravili dobar posao.*
- Do kad pišemo zadaću?*

TTILL se može javiti kao zavisna rečenica:

- Dok ne preuzmemo vlast, takvi zahtjevi ne postoje.*
- Vidim pustoš, dokle mi pogled seže.*
- Završit ćemo zadaću, prije nego se profesor vrati.*

Zavisne rečenice s veznikom **dok** uz TTILL dubinski padež najčešće imaju kao glavni glagol u rečenici **negativan svršeni glagol**. Ako je pak glavni glagol u rečenici pozitivan glagol, zavisna rečenica s veznikom **dok** se dodjeljuje padežu TSIN.

Preklapanje TTILL dubinskoga padeža s ostalim padežima

TTILL dubinski padež se također može preklapati i s dubinskim padežom THL, koji odgovara na pitanja *koliko dugo?* i *za/na koliko dugo*. Objašnjenje o preklapanju se nalazi u opisu dubinskoga padeža THL.

Zavisna rečenica s veznikom **dok**

Zavisne rečenice s veznikom **dok** mogu se naći i uz THL i uz TTILL dubinske padeže. Objašnjenje se nalazi u opisu dubinskoga padeža THL.

Zavisne rečenice s veznikom **prije nego** mogu se naći i uz TWHEN (koji odgovara na pitanje *kad?*) i uz TTILL dubinske padeže.

- Završit ćemo zadaću, **prije nego** se profesor vrati. [TTILL]
- **Prije nego** večeramo, popit ćemo čašu vina. [TWHEN]

23. THL (temporal – how long: vrijeme - koliko dugo)

Dubinski padež THL se najčešće javlja kao tipični izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanja: *koliko dugo?* ili *za/na koliko dugo?*, tj. specificira duljinu trajanja stanja koje izriče glavni glagol ili specificira interval u kojem se događaj odigrao. Ovaj padež se najčešće javlja uz izraze koji su izravna specifikacija vremena (*Osuđen je **na godinu dana***).

Dvije varijante pitanja su vezane za aspekt glavnoga glagola u rečenici. Varijanta *koliko dugo?* se uglavnom javlja uz nesvršene glagole (*Pisao je pismo **pola sata***), a varijanta *za/na koliko dugo?* se uglavnom javlja uz svršene glagole (*Napisao je pismo **za pola sata***).

THL se najčešće javlja kao prilog:

- Već je **dugo** bolestan.*
- Alkohol se smije uzimati samo **povremeno**.*
- On će me mučiti **doživotno**.*
- Majka je otišla **zauvijek**.*
- Babica je bila **navijeke** zahvalna za to dobro djelo.*
- To je **dugoročno** loša investicija.*
- Spasitelji su **cijeloga dana** nasukane životinje pokrivali mokrim prekrivačima.*
- Ples nije prestajao **cijele noći**.*
- Molio ih je **mjesecima**.*
- Fiš se kuha **nekoliko sati**.*
- On je **više od dvadeset godina** izdavao američke tajne.*
- Cijelo ljeto** je novosagrađeni vodoskok prskao vodu po okolišu.*

THL se često javlja i kao prijedložni izraz:

- Osuđen je **na godinu dana**.*
- Zaboravit će to **kroz godinu dana**.*
- Obavili su posao **u dva dana**.*
- Za vrijeme** praznika nije radio.*
- Čekala sam rezultate **preko mjesec dana**.*

THL se rjeđe može javiti kao zavisna rečenica:

- Predavao je povijest, **dok** nije otišao u mirovinu.*

Preklapanje THL dubinskoga padeža s ostalim padežima

THL dubinski padež se najčešće preklapa s dubinskim padežom TOWH, koji isto znači vremensku dopunu i odgovara na pitanje *za kad?* Ipak, ova dva dubinska padeža nije teško razlikovati: THL padež se odnosi na dužinu trajanja događaja/stanja, dok TOWH padež ne znači duljinu trajanja, nego trenutak u vremenu.

- *Za danas nas više neće gnjaviti pozivima. [THL]*
- *Za sutra nemam ništa u planu. [TOWH]*

THL dubinski padež se može preklapati i s dubinskim padežom TWHEN.

- *Djevojke u pekarnici rade cijelu noć.*

U navedenome primjeru sintagma *cijelu noć* može značiti vremensku lokalizaciju događaja (*odgovara na pitanje kad?*), a može odgovarati i na pitanje *kako dugo?* pa može imati i značenje THL.

THL dubinski padež se također može preklapati i s dubinskim padežom TTILL, koji odgovara na pitanje *do kad?* Ipak, razlika između ova dva padeža je u tome što THL izražava primarno duljinu trajanja svršene ili nesvršene radnje, dok TTILL padež primarno znači završetak radnje, bez obzira na njenu duljinu trajanja.

- *Ja sam do samoga kraja vjerovala da će film sretno završiti.*

U navedenome primjeru sintagma *do samoga kraja* može odgovarati na pitanje *do kad?*, ali može odgovarati i na pitanje *koliko dugo?* pa može imati i značenje THL. U ovakvim situacijama prednost se daje TTILL padežu.

Zavisna rečenica s veznikom *dok*

Zavisne rečenice s veznikom *dok* mogu se naći i uz THL i uz TTILL dubinske padeže. U ovakvim slučajevima, odluka se donosi na temelju glavnoga glagola u složenoj rečenici. Dakle, ako je glavni glagol u rečenici negativan svršeni glagol, zavisna rečenica s veznikom *dok* se dodjeljuje padežu TTILL. Ako je pak glavni glagol u rečenici pozitivan glagol, zavisna rečenica s veznikom *dok* se dodjeljuje padežu TSIN.

- *Boljet će ga ponos, dok bude živ. [THL]*
- *Ne daj kuću, dok cijene ne narastu. [TTILL]*

24. TOWH (temporal - to when: vrijeme – za kad)

Dubinski padež TOWH se najčešće javlja kao tipični izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanje *za kad*. Specifičan je po tome što nije u izravnome odnosu s događajem koji izriče glagol, nego je vezan za događaj koji slijedi nakon događaja izrečenoga glagolom.

- *Profesor je jučer najavio održavanje ispita **za petak**.*

TOWH se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- *Njavio je ispit **za petak**.*
- *Prebacio je rok sa srijede **na petak**.*

Preklapanje TOWH dubinskoga padeža s ostalim padežima

TOWH dubinski padež se najčešće preklapa s dubinskim padežom THL koji odgovara na pitanje *na/za koliko dugo?*, što je objašnjeno u opisu THL dubinskoga padeža.

TOWH dubinski padež se može preklapati i s DIR3 dubinskim padežom. Naime, značenje *za kad?* može ponekad graničiti sa značenjem *kamo?*

- *Predsjednik je odgodio donošenje odluke **do Sabora**.*

U navedenome primjeru sintagma *do Sabora* može značiti *za kad?* (*do dana kada bude održan Sabor*), a može značiti i mjesto gdje će se donijeti odluka (*zgrada Sabora*) pa može imati i značenje DIR3.

25. TFRWH (temporal - from when: vrijeme – iz kojega vremena)

Dubinski padež TFRWH se javlja kao izborni dodatak glagolu i ima vremensko značenje, odgovara na pitanje *iz kojega vremena*. Specifičan je po tome što nije u izravnome odnosu s događajem koji izriče glavni glagol, nego je vezan za događaj koji slijedi iz događaja izrečenoga glavnim glagolom u rečenici. Ovaj padež odnosi se na vrijeme (trenutak ili interval) u koje su glavni događaj ili događaj koji slijedi iz glavnoga događaja izvorno smješteni (*Profesor je danas prebacio ispitni rok **sa srijede na petak***). Smještaj u vremenu se obično izriče direktnom specifikacijom vremena (*Čuva knjigu **iz djetinjstva***), a rjeđe može biti izrečen i vremenskim odnosom s drugim događajem (*Odgodila je sastanak **sa srijede na petak***)

TFRWH se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- *Prebacio je rok **sa srijede na petak**.*
- *Čuva sliku **iz davnine**.*
- *Tjestenina je **od jučer**.*

Preklapanje TFRWH dubinskoga padeža s ostalim padežima

TFRWH dubinski padež se najčešće preklapa s dubinskim padežom TSIN, koji odgovara na pitanje *od kad?*, što je objašnjeno u opisu TSIN dubinskoga padeža. Značenje *iz kojega vremena?* u pojedinim slučajevima može grančiti sa značenjem smjera *odakle?*, koje se izriče padežom DIR1 pa se TFRWH dubinski padež preklapa sa značenjem DIR1 dubinskoga padeža.

- *Ivan je **s predavanja** ponio bilješke.*

U navedenom primjeru sintagma *s predavanja* može značiti *iz kojega vremena?* (*iz vremena kad ih je napravio na predavanju*), a može značiti i mjesto *odakle?* te imati značenje DIR3.

26. MANN (manner - način)

Dubinski padež MANN se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a izražava direktno *način* specificirajući procjenjivu osobinu događaja. Potrebno je razlikovati ovaj dubinski padež od onih koji izražavaju *način* usporedbom, specificirajući posljedice, iznimke, sredstva i sl.

MANN se može javiti kao obvezna dopuna glagolu.

- Naša reprezentacija je djelovala **moćno**.*
- Sve je pošlo **po zlu**.*
- Tutnjava je zvučala **poput topovske vatre**.*
- Na to iskustvo ne gleda **s gorčinom**.*

MANN se najčešće javlja kao prilog:

- Nekako** ću se oporaviti.*
- Slabo** učim.*
- Malo** teži.*
- Govori **uvjerljivo**.*
- Dobro** izgleda.*
- Tiho** se isplakala.*

MANN se javlja i kao prijedložni izraz:

- Web stranice čitamo **u obliku velikoga slova F**.*
- Svi viču **u glas**.*
- Nadirali su **u masama**.*
- Odbio nas je **s prezirom**.*
- Govori **s visine**.*
- Išli su **pod svaku cijenu**.*
- Kupujem **na kredit**.*
- Sve se odvija **po planu**.*
- Vodi dijete **za ruku**.*
- Hoda **na prstima**.*
- Sjeća ga se **kroz san**.*
- Radi to **iz ljubavi**.*
- O svom trošku** sam navezao nešto zemlje.*
- Trabakula utone u more **kao u meki krevet**.*

- *Iščupao je lim kao od šale.*
- *Živi pod pritiskom.*
- *Pod utjecajem te nove koncepcije došlo je do osnivanja stalnoga Međunarodnoga kaznenog suda.*
- *Priča je djelovala poput elektrošoka.*
- *Gledali su ih bez prekida.*
- *U nedjelju su Česi, sukladno njihovom Ustavu, birali 27 senatora.*

MANN se često javlja kao imenica u instrumentalu:

- *Približava se **trkom**.*
- *Plaća čekom.*

MANN se može javiti i kao zavisna rečenica:

- *Pipao je pred sobom kao da se bori s jutarnjim mrakom.*
- *Bubnjao sam da me je bilo na tri milje daleko čuti.*
- *Ponašao se kako i pristoji mladiću njegovih godina.*

Preklapanje MANN dubinskoga padeža s ostalim padežima

Ovaj dubinski padež se često preklapa s ostalim padežima koji specificiraju način. Često je teško odrediti koji od padeža načina koristiti u pojedinoj situaciji. Pravilo je da konkretniji padež ima prednost nad općenitijim padežom, tj. nad MANN padežom. Da bismo odredili pravi padež, potrebno se poslužiti sljedećim pitanjima:

MANN: na koji način?

RESL: s kojim efektom/rezultatom?

EXT: u kojoj mjeri?

REG: u odnosu na što? s obzirom na što?

ACMP: sa/bez čega?

INST: kojim sredstvom?

CPR: slično čemu? različito od čega? u usporedbi s čim?

- *Ponašala se **anđeoski** [CPR] danas u vrtiću.*
- *Djeca su napravila masku **zajedno s tetom**. [ACMP]*
- *Zadaću je napisao **čitko**. [RESL]*

27. DIFF (difference - razlika)

DIFF (difference - razlika) je izborni dubinski padež koji opisuje način, izražava razliku u kvaliteti ili kvantiteti između entiteta, događaja ili stanja koji se uspoređuju. Izražava razliku između početnoga i završnoga stanja određenoga događaja, modificirajući glagol uz koji se javlja.

- Kruh poskupljuje za 10 posto.*
- Broj neriješenih sudskih sporova u Hrvatskoj smanjio se za trećinu.*
- Satelitski internet jeftiniji je za 100 kuna.*
- Iza njih su za korak ostali vaterpolisti Šibenika.*
- Taksist u narančastom mercedesu prevario je umirovljenu za 100 kuna.*

Osnovni površinski oblik ovog dubinskoga padeža je prijedložni izraz **za** + akuzativ.

- Promašio je za milimetar.*
- Profit grupe dignuo se tijekom prvih šest mjeseci za 20 posto.*

Ovaj dubinski padež se pojavljuje i u posebnim rečeničnim konstrukcijama.

- rečenična konstrukcija *čim – tim*
  - *Čim lakši, tim bolji.*
  - *Čim više zakona, tim više lopova.*
- rečenična konstrukcija **čim dalje tim** + komparativ
  - *Čim dalje, tim više imamo visokoškolovalanih ljudi.*
- rečenična konstrukcija **tim** + komparativ
  - *Sudbina ugovora o nuklearci još visi u zraku. Tim više jer ni u Hrvatskoj ne vlada neko posebno oduševljenje u vezi s tim ugovorom.*

Preklapanje DIFF dubinskoga padeža s ostalim padežima

DIFF dubinski padež se ponekad preklapa s EXT (količina) dubinskim padežom pa je u takvim situacijama teško odrediti značenjsku razliku, iako sintaktička postoji.

Primjer upotrebe dubinskoga padeža EXT:

- Trgovinska razmjena sa Srbijom skočila je 300 posto.*
- Samobor je pola koraka zaostao za prvoplasiranim Interom.*

Primjer upotrebe dubinskoga padeža DIFF:

- *Trgovinska razmjena sa Srbijom skočila je za **300 posto**.*
- *Samobor je za **pola koraka** zaostao za prvoplasiranim Interom.*

Očigledno je da se dubinski padež izražen priložnom oznakom mjere/količine i dubinski padež ostvaren prijedložnim izrazom u određenim situacijama ponašaju kao sinonimi. No, postoje glagoli uz koje se ne može staviti dopuna koja izražava razliku između početnoga i krajnjega stanja. Takvi glagoli jednoznačno uzimaju dopunu dubinskoga padeža EXT. Isto se tako dubinski padež EXT može naći u ulozi obvezne dopune glagolu, dok se DIFF nikad ne nalazi u takvoj ulozi.

- *Hrvatski maratonski prvak u siječnju je pretrčao **860 kilometara** [EXT].*
- *⁹Hrvatski maratonski prvak u siječnju je pretrčao za **860 kilometara** [DIFF].*

---

⁹ Zvezdica(*) označava neovjerenu rečenicu.

28. EXT (extent - mjera)

Dubinski padež EXT (extent) izražava mjeru, intenzitet ili količinu, odgovarajući na pitanje *koliko?*, *u kojem omjeru?*.

Najčešće modificira glagole, pridjeve i priloge.

- Platio je auto **blizu 1000 eura**.*
- Mjesec svibanj je **cijeli** posvećen Mariji.*
- Mobitel je **potpuno** očuvan.*
- U spremniku je **10 litara** benzina.*

Budući da ovdje opisujemo ulogu dubinskoga padeža kao dopune glagolu, zanimljivo je uočiti da se EXT padež posebice javlja kao dopuna glagolima koji su značenjski vezani za kupnju i prodaju te glagolima koji izražavaju količinu.

- Hrvatska narodna banka je posudila Karlovačkoj **10 milijuna eura**.*
- Zvijer teži **preko 100 kilograma**.*
- Prosječni će Amerikanac ove godine na poklone potrošiti **nešto manje od 800 dolara**.*

Osnovni površinski oblik ovog dubinskoga padeža je prijedložna sintagma ili *indeclinabilia* + genitiv.

- Mirovine su pale **ispod 40 posto** prosječne plaće.*
- Platio je auto **blizu 1000 eura**.*
- Knjiga je stajala **oko tisuću kuna**.*
- Ponese **do tri vreće blaga**.*
- Vojno osoblje će **u velikoj mjeri** dati glas predsjedniku Bushu.*
- Trgovinska razmjena sa Srbijom skočila je **300 posto**.*
- Popio je sve **do zadnje kapi**.*
- Najeo se **do sitosti**.*
- Voda u podrumima se digla i **do 80 cm**.*

Preklapanje EXT dubinskoga padeža s ostalim padežima

EXT dubinski padež se ponekad preklapa s DIFF (difference-razlika) dubinskim padežom pa je u takvim situacijama teško odrediti značenjsku razliku.¹⁰

---

¹⁰ Vidi opis dubinskoga padeža DIFF.

29. REG (regard - odnos)

Dubinski padež REG se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a specificira *s obzirom na* što se događaj ili obilježje interpretiraju, određuju granice.

REG padež izražava pozitivan odnos (*s obzirom na, glede*), kao i negativan odnos prema čemu (*bez obzira na*).

REG se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- **S gledišta mnogih tvrtki prodaja i usluge nisu povezane.**
- **Podijeljena je glede naše budućnosti.**
- **EU ne čini dovoljno po pitanju provedbe Lisabonske strategije.**
- **Glazbeni ukus određujemo prema tome kojoj skupini želimo pripadati.**
- **Govori o lovištima u svjetlu lovnoga turizma.**
- **Sud je objavio iskaze u slučaju Karlovačke pivovare.**
- **Član bira fond ovisno o riziku i povratu.**
- **U čast svoje jedinstvene delicije domaćini svakog vikenda održavaju priredbu pod nazivom Aria di festa.**
- **Ne impresionira s obzirom na cijenu.**
- **Zabilježeno je 1% više prijavljenih noćenja u odnosu na lanjski srpanj.**
- **Osjećaj beznađa pogađa ljude nezavisno o vremenu i prostoru.**
- **Kongres najavljuje nove inicijative u vezi s razvojem izvora obnovljive energije.**
- **Opasnosti od najezde komaraca nema bez obzira na kišu.**

REG se javlja i kao imenica u instrumentalu:

- **Ivana je stasom najvitkija djevojka u razredu.**

REG se javlja i kao zavisna rečenica:

- **Nemam zamjerki što se tiče djelatnika MZO-a.**

Preklapanje REG dubinskoga padeža s ostalim padežima

REG dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom MANN (koji označava način), budući da mu je značenjski vrlo blizak.

Osim toga, može se preklapati s BEN i COND dubinskim padežima, ali samo u određenim prijedložnim konstrukcijama.

Preklapanje REG dubinskoga padeža s BEN padežom

- *Kosovo je za **albanski teritorij** osjetljivo mjesto. [REG]*
- *Papa Franjo se svakodnevno moli za **albanski narod**. [BEN]*

Preklapanje REG dubinskoga padeža s COND padežom

- ***U slučaju kiše**, ne idemo na izlet. [COND]*
- ***U slučaju ubijene djevojke**, nije bila riječ o silovanju. [REG]*

30. ACMP (accompaniment - društvo/pratnja)

Dubinski padež ACMP se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, izražava *način* specificirajući okolnosti (osobe, objekte, događaje) koji prate (ili ne uspijevaju pratiti) događaj ili entitet koji izriče glavni glagol.

ACMP se može javiti kao obvezna dopuna glagolu.

- *Oni su se svrstali **uz manjinu**.*

ACMP se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- *Knjigu je preradio **u suradnji s urednikom**.*
- *Taj centar prethodno se, **s još nekoliko crkvenih općina**, izdvojio iz Reformirane kršćanske crkve.*
- *Hrvatska delegacija je **na čelu s premijerom** u Washingtonu.*
- *Računalni crvi idu **ruku pod ruku s virusima**.*
- *Došao je **sa sinom**.*
- *Umjetnički rizik ide **skupa s poslovnim rizikom**.*
- *Oni djeluju na tržištu pokretnina **uključivo s motornim vozilima**.*
- *Hrvatska će **zajedno s EU** priznati Crnu Goru.*

Preklapanje ACMP dubinskoga padeža s ostalim padežima

ACMP dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom MANN (koji je općenitiji padež za označavanje *načina*).

- *Set je napustila **s novim imidžom**. [MANN]*
- *Festival je napustila **s novim vlasnikom**. [ACMP]*

31. OBST (obstacle - prepreka)

OBST (*prepreka*) je dubinski padež koji se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a izražava se prijedložnim skupom **o** + *akuzativ* ili **na** + *akuzativ* te je dopuna glagolima tipa *spotaknuti se*, *popiknuti se*, *nabosti se*, *ubosti se*, *piknuti se*, *bocnuti se* i *udariti se*. Iako dopuna podsjeća na dopunu sredstva (INST), imenica u akuzativu koja je dio prijedložnoga skupa podrazumijeva statičnost, dok sredstvo (uz realizaciju u instrumentalu) podrazumijeva kretnju (*Djevojčica se ubola iglom*). Također, radnja uz koju dolazi dopuna prepreke ima obilježje nesvjesne, nenamjerne radnje.

OBST se najčešće javlja kao prijedložni izraz:

- Ivan se spotaknuo o kamen.*
- Aurora se ubola na vreteno.*
- Djevojčica se bocnula na narkomansku iglu.*

Preklapanje OBST dubinskoga padeža s ostalim padežima

OBST dubinski padež se ponekad preklapa s MANN (manner-način) dubinskim padežom pa je u takvim situacijama teško odrediti značenjsku razliku.

32. INST (instrument - sredstvo)

Instrument je dubinski padež kojim se izražava sredstvo potrebno za izvršenje određene radnje.

Instrument može biti:

- 1) oruđe, oružje, alat, pribor – sredstvo
  - Njegova sestra je vitlala **pištoljem**.*
  - Petar je pisao **perom**.*
- 2) prijevozno sredstvo
  - Iz Splita u Zagreb su stigli **vlakom**.*
- 3) posrednik
  - Mama mi je poslala paket **po Petru**.*

Osnovni oblik ovoga dubinskog padeža je imenica u instrumentalu.

- Pančić je u Saboru mahao **ružičastom hobotnicom**.*

Ovaj dubinski padež se javlja i u sljedećim prijedložnim izrazima:

- Baba krca orahe **s dva zuba**.*
- Marko dobiva plaću **u kunama**.*
- Mladoženja zavija svoju mladu ženicu **u toplo krzno**.*
- Oni su to postigli **kroz svoje poklisare**.*
- Roba se prodaje **preko posrednika**.*
- Ubijao je seljake **iz pištolja**.*
- Anketa je provedena **posredstvom / putem / pomoću medija**.*
- Pismo je slao **po poštaru**.*
- Spustili su se **po užetu**.*

Preklapanje INST dubinskoga padeža s ostalim padežima

INST dubinski padež se ponekad preklapa s MANN (manner-način) dubinskim padežom pa je u takvim situacijama teško odrediti značenjsku razliku.

- Dječaci su se borili **s praćkom** u ruci.*
- Djed i baka se griju **na drva**.*

33. RESTR (restriction - izuzimanje)

Dubinski padež RESTR je izborni dodatak glagolu, a specificira iznimku/ograničenje. RESTR padež može predstavljati događaj ili entitet na koji se glavni glagol u rečenici ne odnosi (radi se o iznimci, značenju ograničenja).

- ***Osim Ivana, nitko nije napisao zadaću.***

RESTR padež može također predstavljati događaj ili entitet na koji se glavni glagol u rečenici iznimno odnosi (značenje iznimnog spajanja).

- ***Osim Ivana, još nije došla samo Marija.***

RESTR se javlja kao prijedložni izraz:

- ***S iznimkom AC Rusije prinosi svih fondova od početka godine su na pozitivnom teritoriju.***
- ***Nije jeo ništa do kruha i vode.***
- ***Živjela je mimo običaja.***
- ***Odriču se svega osim kuće.***
- ***Pored svega ostaloga prikupio je materijal.***
- ***Svi poginule izvan njih deseterice.***

RESTR se može javiti i kao zavisna rečenica:

- ***Roditeljima ne preostaje nego da nad svojim podmlatkom bdiju kao jastrebovi.***
- ***Studenti se neće dobro spremati za ispit, osim ako im ne pripremiti lošim ocjenama.***

Preklapanje RESTR dubinskoga padeža s ostalim padežima

RESTR dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom CPR (koji označava usporedbu).

34. CPR (comparison – usporedba)

Dubinski padež CPR se najčešće javlja kao izborni dodatak glagolu, a izražava *način* preko usporedbe. Konstrukcije koje se javljaju uz CPR padež se odnose na entitet ili događaj s kojim se entitet ili događaj izrečen glavnim glagolom u rečenici uspoređuje.

CPR se može javiti i kao obvezna dopuna glagolu.

- Petar slič* **ocu**.
- Pjesnik umijeća Rimljana postavlja* **iznad umijeća ostalih naroda**.
- Ona se razlikuje* **od obične sluškinje**.

CPR se najčešće javlja kao zavisna rečenica.

- Ne samo da mi je taj dečko poklonio prve kineske štapiće, **nego je bio prvi koji me odveo u kineski restoran***.
- Dočekali su nas srdačno, **kao kad smo bili stigli iz druge države***.

CPR se javlja i kao prijedložni izraz:

- Radio je* **iznad prosjeka**.
- Stigao je* **prije ostalih**.
- Našao je djevojku* **prema sebi**.
- Spram tebe je on nitko i ništa*.
- Po rezultatima je bolji od ostalih*.

Preklapanje CPR dubinskoga padeža s ostalim padežima

CPR dubinski padež se može preklapati s dubinskim padežom MANN (koji označava *način*), budući da su značenjski bliski po izražavanju načina. Također, može graničiti s RESTR padežom (koji izražava *izuzimanje*), posebice u konstrukcijama s veznikom *nego*, u kojima se značenje komparativnih konstrukcija može približiti značenju izuzimanja.

Konačno, CPR padež može graničiti i s COMPL padežom, u konstrukcijama s veznikom *kao*. Uzrok ovoj pojavi je činjenica da je veznik *kao* istovremeno i koordinirajući i podređeni veznik.

- Kao načelnik općine, javno se zahvaljujem našoj tvrtki.** [COMPL]*
- Dočekali su nas srdačno, **kao načelnik općine.** [CPR]*